

SUMMARY

Kaliningrad region is a unique phenomenon on the map of modern Europe and a special subject of the Russian Federation. The region is an administrative-legal entity, whose population is fully formed from post-war migrants. After the collapse of the USSR, the region became the exclave of the Russian Federation, separated from the main part of the country by three state borders. Each of these factors in its own way influenced the socio-cultural situation in the region and the identity of its inhabitants. Obviously, the presence of cultural features of the region, the specificity of the formation of its population and the identity of identity.

Гулак Н. А.

ПРАБЛЕМЫ ПРАКТЫЧНАЙ ТЭКСТАЛОГІІ ФАЛЬКЛОРУ Ў АКАДЭМІЧНАЙ НАВУЦЫ 1960 – 1970-х ГАДОЎ

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў
(Паступіў у рэдакцыю 12.06.2019)*

Фалькларыстычнае вывучэнне масавай песні часоў Вялікай Айчыннай вайны не было прыярытэтным напрамкам навуковай дзейнасці Івана Кірылавіча Цішчанкі (1930 – 2001) – беларускага фалькларыста і гістарыёграфа, чый даследчыцкі стыль вызначаецца грунтоўным асэнсаваннем першакрыніц, багаццем фактычных звестак і дакладнасцю каментарыя. Аднак асобныя працы, у якіх І. Цішчанка абазначыў сваё бачанне выдання і навуковага каментавання тэкстаў Вялікай Айчыннай вайны, захаваліся ў матэрыялах Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва (БДАМЛіМ). Сёння яны надзвычай паказальныя ў аспекце рэканструкцыі метадаў укладання і каментавання фальклору вайны ў той стадыі, у якой яны ўсведамляліся прадстаўнікамі беларускай акадэмічнай навукі ў 1960 – 1970-я гады.

З 1965 г. І. Цішчанка як супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору (ІМЭФ) уваходзіць у склад рабочай групы па падрыхтоўцы шматтомнай акадэмічнай серыі, прысвечанай беларускаму фальклору. З 1974 па 1989 гады ён уклаў пяць тамоў серыі «Беларуская народная творчасць» (БНТ). Гэта была карпатлівая праца, якая ўключала адбор і сістэматызацыю матэрыялаў, напісанне ўступнага артыкула і навуковае каментаванне тэкстаў. У гэты час І. Цішчанка сутыкаецца з практычнай тэксталогіяй фальклору, у прыватнасці, з праблемай стварэння дакладна дакументаванай публікацыі.

У 1960 – 1970-я гады ў сферы тэксталогіі літаратурна-пісьмовых помнікаў навука назапасіла значны тэарэтычны і практычны вопыт, у той час як тэксталогія фальклору толькі пачынала распрацоўвацца ў асобных аспектах, якімі займаліся Б. Пуцілаў, К. Чыстоў, В. Гацак, І. Зямцоўскі, П. Ухаў. На практыцы ў тэксталогіі літаратурна-пісьмовых помнікаў і тэксталогіі фальклору мелася супадзенне асноўных арыенціраў, якое заключалася, паводле В. Гацака, у максімальным прыцягненні тэкставых крыніц (варыянтаў), строгай тэксталагічнай абгрунтаванасці, публічнасці працэдур і стварэнні навуковага каментарыя [2, с. 103]. Аднак прынцыповым

адрозненнем з'яўлялася тое, што ў першым выпадку галоўнай мэтай было ўстанаўленне кананічнага тэксту, а ў другім – забеспячэнне аўтэнтычнасці матэрыялу, які ўводзіўся ў навуковы дыскурс.

Менавіта на такіх пазіцыях стаяў І. Цішчанка, рэцэнзуючы зборнікі фальклору Вялікай Айчыннай вайны. Нам вядомы яго рэцэнзіі на два выданні: кнігу Я. Зазекі «Лясныя песні: паэзія беларускіх партызан» (Мінск, 1970 г., 2-е дапоўненае выданне – 1974 г.) і рукапіс 1972 г. П. Ф. Лебедзева «В боях за Белоруссию. Песни Великой Отечественной войны» [4]. Праца Паўла Фёдаравіча Лебедзева – энтузіяста вывучэння франтавога і партызанскага фальклору з Саратаўскай вобласці, укладальніка мноства папулярных выданняў, атрымала крытычную ацэнку І. Цішчанкі. Зборнік выйшаў у Мінску толькі ў 1985 г. Працы ж Іосіфа Васільевіча Зазекі, пісьменніка і педагога, рэдактара газеты «Свіслацкая праўда» партызанскай брыгады імя Чапаева Беластоцкага злучэння, былі ацэнены больш станоўча. І. Зазэка таксама быў адным з укладальнікаў зборніка партызанскіх песень, казак і прыпевак «Песні барацьбы» (1946).

Фальклор Вялікай Айчыннай вайны І. Цішчанка трактаваў як унікальную частку народнай творчасці. Асабліва ён вылучаў творы, зафіксаваныя ў рэпертуары партызан Беларусі, называючы іх адметнай старонкай гісторыі беларускай фалькларыстыкі: «Партызанскія песні, частушкі, вершы, сатыры каштоўныя тым, што гэта творы, складзеныя самімі ўдзельнікамі партызанскага руху <...> багаты матэрыял для вывучэння культурна-мастацкіх і творчых праяўленняў народных мсціўцаў, іх свядомасці, іх адносін да рэчаіснасці і іх светапогляду» [4, арк. 1].

З матэрыялаў рэцэнзій відавочна, што І. Цішчанка адсочваў тэрміналагічны момант: паводле яго меркавання, нельга атаясамліваць народную творчасць часоў вайны з фальклорам у яго класічным разуменні, як гэта рабілі некаторыя даследчыкі і рэцэнзенты. Гэтую творчасць І. Цішчанка як «фалькларыст-філолаг» вызначаў тэрмінамі «масавая самадзейная літаратурная творчасць» ці «партызанская паэзія». Дэфініцыі ўказваюць на разуменне даследчыкам задач фалькларыстыкі як дысцыпліны, што вывучае «вусную літаратуру». Дадзеная парадыгма, сцверджаная ў сацрэалістычным навуковым дыскурсе 1930 – 1950-х гадоў, заставалася актуальнай у 1970-я гады, хоць, як сведчыць тагачасная практыка, яе крызіс быў ужо відавочны.

Трактоўка народнай песні часоў вайны, дадзеная І. Цішчанкам, ставіла праблему яе канцэптуалізацыі: «Арыгінальная партызанская паэзія ў сваёй сістэме вершаскладання ідзе не ад беларускай фальклорнай традыцыі, выпрацаванай народнай песнятворчасцю, і ў той жа час сваімі мастацкімі якасцямі яна адстае ад прафесійнай паэзіі, паэзіі, якая заўсёды дабратворна ўплывала на фальклор і лепшыя ўзоры якой фалькларызаваліся і трывала ўвайшлі ў рэпертуар народных мас. Такое прамежкавае становішча партызанскай творчасці паміж фальклорам і прафесійнай паэзіяй тлумачыцца, нам здаецца, тым, што яе аўтарамі былі не прафесіяналы-паэты і не тыя паэты-самародкі, самавукі з народа, чый мастацкі дар узнімаў слова на

высокі паэтычны п'едэстал» [4, арк. 2]. Такім творам, лічыць І. Цішчанка, уласціва «суровая эпічнасць, нападзенне глыбокім зместам, якога падчас хапіла б для шырокага мастацкага палатна», а паэтычная недасканаласць кампенсуецца глыбінёю пачуццяў, шчырасцю апавядання, сапраўднасцю факта [4, арк. 3]. Сувязь тэкстаў з гістарычнымі рэаліямі дае падставы лічыць дадзеныя творы пісьмовымі помнікамі.

У такім стадыяльна абмежаваным матэрыяле, якім з'яўляўся песенны рэпертуар партызан Вялікай Айчыннай вайны, І. Цішчанка вылучаў два асноўныя напрамкі развіцця. Першы – гэта значныя пераробкі, унаследаванні прафесійнай паэзіі і пераасэнсаванне жанравых форм традыцыйнага фальклору. Другі – стварэнне арыгінальных твораў (песень, частушак, анекдотаў, загадак, баек і нават паэм) [4, арк. 2]. Некаторая непаслядоўнасць пазіцыі даследчыка (пераасэнсаванне жанравых форм традыцыйнага фальклору і асобна – стварэнне арыгінальных песень, частушак, анекдотаў) можа быць растлумачана выключнай неаднароднасцю стылістыкі масавай песні часоў вайны, якая стала вынікам узаемадзеяння традыцыйна-народных з'яў з новымі мастацкімі сістэмамі, у тым ліку выпрацаванымі прафесійнай творчасцю.

У эдыцыйнай практыцы І. Цішчанка ўказвае на праблему адрознення варыянтаў твора ад рэдагаваных форм аднаго тэксту. Гэтая антытэза не вычэрпвае праблемага поля практычнай тэксталогіі помнікаў фальклору. Размежаванне варыянтаў (версій), таксама як і выяўленне перадрукоў, пераробак, аўтарскіх рэдакцый і фактаў скажэння палявых запісаў, вызначэнне паміж імі дэмаркацыйнай лініі застаецца актуальнай задачай фалькларыстычнай навукі і практыкі.

Надзённа ў кантэксце тагачаснай эдыцыйнай практыкі гучала крытыка неправамернага атаясамлівання ці непаслядоўнага адлюстравання ў каментарыях узораў рускай і беларускай песні. Напрыклад, І. Цішчанка звяртаў увагу, што ў зборніку І. Зазекі са 100 песень і вершаў і такой жа колькасці прыпевак толькі трэцяя частка беларускія, астатнія – рускія [4, арк. 1 – 2]. З 400 тэкстаў зборніка П. Лебедзева ўсяго 120 адзінак маюць адносіны да Беларусі, калі разглядаць іх з пункту гледжання гістарычных рэалій [4, л. 10]. Пра тое, што падобныя суадносіны рускіх і беларускіх тэкстаў не адпавядаюць рэальнаму стану народнага рэпертуару Беларусі, І. Цішчанка пісаў і ў манаграфіі «Беларуская частушка» (1971), крытыкуючы зборнікі прыпевак, выдадзеныя для масавага чытача ў 1950-я гады Віцебскім і Гомельскім дамамі народнай творчасці.

Неразборлівасць у адборы матэрыялу ці жаданне «ўзвысіць» яго прыводзіла да публікацыі ў зборніках фальклору ваеннага часу твораў прафесійных паэтаў, што было неабгрунтавана. Але і ўласна палявы матэрыял патрабаваў даследчыцкай уважанасці: «Пры ўсёй паблаглівасці да творчасці франтавікоў, пры выданні ўсю іх вершаваную прадукцыю трэба адбіраць» [4, арк. 3]. Паводле І. Цішчанкі, асабліва «не шанцавала» ў гэтым сэнсе прыпеўкам: многія з апублікаваных узораў наогул не заслугоўваюць увагі.

Знаўца беларускіх і замежных архіваў, І. Цішчанка звяртае ўвагу, што ўкладальніку зборніка народнай творчасці часоў вайны трэба быць уважлівым з заявамі, падобнымі да такой: «Гэта новыя матэрыялы, публікуюцца ўпершыню, узяты з архіваў, партызанскіх газет, часопісаў і інш.». У 1970-я гады многія архівы ўжо былі даследаваны супрацоўнікамі АН БССР, і значная частка матэрыялаў па ваеннай тэме надрукавана. «Архіўныя знаходкі тым і каштоўныя, што яны часам становяцца сапраўднымі адкрыццямі ў навуцы, мяняюць карэнным чынам даўно ўсталяваныя ўяўленні і ацэнкі адносна тых ці іншых з’яў, фактаў і асоб <...> Менавіта таму архіўная знаходка патрабуе да сябе асцярожнасці: перш, чым аб ёй публічна заявіць, вынесці на суд грамадскасці, неабходна скрупулёзна, дасканала праверыць яе, каб не сталася знаходка сякерай пад лавай» [4, арк. 5]. Напрыклад, трэцяя частка песенных тэкстаў і палова прыпевак са зборніка І. Зазекі ўжо ўбачылі свет у акадэмічным выданні 1961 г. і ў манаграфіі І. Цішчанкі 1960 г. Каб пазбегнуць неабгрунтаваных перадрукоўак і прадставіць у зборніку арыгінальныя матэрыялы, метадалогія ўкладальніка павінна грунтавацца на гістарыяграфічным вывучэнні тэмы як базавай складаючай даследчыцкай культуры. У якасці аргумента для ўкладальнікаў рэцэнзаваных зборнікаў І. Цішчанка пералічваў асноўныя выданні па народнай творчасці часоў вайны, змест якіх павінен быў улічвацца. Гэта зборнікі і навуковыя нарысы, выдадзеныя ў БССР у 1946, 1949, 1961 гг., манаграфія Л. Мухарынскай (1968), фундаментальныя рускія савецкія анталогіі 1953, 1964 і 1967 гг., асобныя рэгіянальныя зборнікі.

У пачатку 1970-х гадоў (час выхаду тамоў серыі «БНТ») у эдыцыйнай практыцы беларускіх савецкіх фалькларыстаў гістарыяграфія стала неад’емным кампанентам навуковага каментарыя. Нягледзячы на гэта, у акадэмічным выданні 1961 г. «Беларускі фальклор Вялікай Айчыннай вайны» гістарыяграфія не была прадстаўлена, а крыніцы тэкстаў апісваліся схематычна: фонды музеяў і дамоў народнай творчасці, матэрыялы навуковых экспедыцый сектара фальклору, запісы ўдзельнікаў партызанскага руху і карэспандэнтаў, падпольныя і партызанскія газеты, рукапісныя і машынапісныя зборнікі і іншыя дакументы ваеннага часу [1, с. 3].

Гістарыяграфія выводзіць на яшчэ адну важную праблему – вызначэнне аўтарства ўзору народнай творчасці. Каментарый павінен уключаць інфармацыю аб самадзейных і прафесійных аўтарах. І. Цішчанка заўважаў: часта твор у зборніку пазначаўся як ананімны, але за гэтым хаваецца няведанне ці ігнараванне ўкладальнікам канкрэтных фактаў.

Пра складанасць вырашэння задачы ўзнаўлення аўтарства самадзейнага твора часоў вайны пісала этнамузыкалаг Л. Мухарынская, экспедыцыйная і даследчая работа якой у 1940 – 1960-я гады дазволіла зафіксаваць у жывой традыцыі аўтэнтычныя ўзоры творчасці гэтага перыяду. Яна заўважала, што нярэдка ў партызанскіх фарміраваннях аўтарства той ці іншай песні прыпісвалася «сваім» самадзейным паэтам, паколькі падчас вайны працэс фальклорнага засваення рэалій жыцця быў вельмі актыўным.

Прыкладам таго, як сам І. Цішчанка вёў пошукавую працу, служыць яго ліст у Цэнтральную студию дакументальных фільмаў у Маскве, напісаны ў лютым 1961 г. [5, арк. 1]. Нагодай паслужыў артыкул у часопісе «Огонёк» за 1943 г. (№ 52 ад 30 снежня), у якім узгадваецца наступленне савецкіх войск у лістападзе 1943 г. пад вёскай Лясная і цяжкі пераход праз балоцістую раку Проня. Апісанья падзеі, што адбываліся на радзіме Івана Кірылавіча (сёння – Слаўгарадскі раён Магілёўскай вобласці), выклікалі ў яго жаданне сабраць больш звестак. І. Цішчанка адшукаў аўтара артыкула Б. Небыліцкага – кінааператара студыі дакументальных фільмаў, які ў 1943 г. быў у ліку байцоў наступлення, і папрасіў фотаздымкі ці кадры кінахронікі, якія маглі захавацца, каб перадаць іх у мясцовы музей. Кінааператар адгукнуўся і абяцаў дапамогу, але што было потым, невядома.

Вопыт выданняў 1950 – 1970-х гадоў паказаў, што далейшая даследчыцкая і ўкладальніцкая праца ў галіне фальклору вайны павінна быць скіравана на поўнае і паслядоўнае каментаванне. Важна, у тым ліку, тлумачэнне імён, прозвішчаў і геаграфічных назваў, прывядзенне поўных назваў партызанскіх фарміраванняў, што ўзгадваюцца ў тэксце твора ці паведамляюцца інфарматарам. Па магчымасці неабходна паведамляць, які гістарычны эпізод ляжыць у аснове твора. Напрыклад, песня «Пра лаўскі бой» прысвечана вайскавай аперацыі 3 снежня 1942 г. каля вёскі Лавы на Капыльшчыне, а песня «Бой за Краснае» апісвае падзеі лета 1944 г. у вёсцы Краснае Маладзечанскага раёна. Горад Клічаў – цэнтр Партызанскай зоны на Магілёўшчыне, рака Проня, вёскі Дручаны, Ваёвічы, Дражня, Рубеж – месцы партызанскіх баёў у Магілёўскай вобласці. Рака Бяроза (Бярэзіна) – правы прыток Дняпра, у Барысаўска-Бягомльскай зоне басейна Бярэзіны разгортваўся моцны партызанскі рух.

Істотнае значэнне мае каментаванне такіх распаўсюджаных у вусным бытаванні і друку твораў, як «Песня пра Заслонава» («Возле Орши роца небольшая»). Першакрыніцай, як вядома, паслужыў верш самадзейнага паэта Нязлобіна, напісаны ў 1943 г. і апублікаваны ў зборніку ЦККБ(б) «Песни белорусских партизан». На тэрыторыі Беларусі песня зафіксавана ў разнастайных варыянтах. Яе запісвалі Г. Цітовіч у 1945 г. у гарадскім пасёлку Бягомль Мінскай вобласці, Л. Бараг і М. Меяровіч у экспедыцыях 1946 – 1947 гг., Л. Мухарынская ў 1950 г. у экспедыцыі на Палессе. У акадэмічным выданні 1961 г. апублікаваны непашпартызаваны варыянт з архіва сектара фальклору ІМЭФ. Верагодна, песня ўзята з матэрыялаў М. Грынבלата.

Адна з найбольш пашыраных у партызанскіх злучэннях Любанскага, Бабруйскага і Клічаўскага раёнаў песня «Мы ішлі на дзела цёмнай ночкай...». Паводле М. Грынבלата, яна сустракалася таксама на Смаленшчыне, што пацвярджаецца матэрыяламі зборніка ваеннай песні Смаленшчыны М. Рылянкава (1946). Яе варыянты апублікаваны ў выданнях «Песні барацьбы» (1946), «Борьба и творчество народных мстителей» (1949). Асобныя аспекты бытавання акрэслены ў даследаванні Л. Мухарынскай [3, с. 39 – 42].

Важнейшым кампанентам структуры навуковага выдання народнай творчасці часоў вайны, паводле І. Цішчанкі, з'яўляецца ўступны артыкул, які рэпрэзентуе сутнасць аб'екта даследавання. Ён «не павінен падменьвацца пераказам зместу твораў або газетна-дэкларацыйнымі фразамі і цытатамі» [4, арк. 17]. Менавіта такі ракурс атрымала прадмова І. Гутарава да выдання 1961 г. На думку даследчыка, уступны артыкул павінен асвятляць наступныя пазіцыі: кароткая характарыстыка партызанскага руху ў Беларусі; агляд тэарэтычных прац і крыніц па тэме; асэнсаванне шляхоў трансляцыі твораў: «...шырокім каналам, праз які распаўсюджвалася партызанская творчасць, была мастацкая самадзейнасць» [4, арк. 17]. Пры сістэматызацыі тэкстаў павінен быць выкарыстаны жанравы прынцып, а ўнутры жанравых груп трэба, каб творы адной і той жа тэматыкі былі сабраны ў «гнёзды» [4, арк. 19]. Далей ідзе ўласна літаратуразнаўчы аналіз узораў народнай творчасці (тэрмін «фалькларыстычны аналіз» аўтарам не ўжываецца), які прадугледжвае асэнсаванне вобразаў, тэм, матываў і выяўленне фактычнай асновы. Прапануецца таксама даць характарыстыку творчасці найбольш плённых партызанскіх паэтаў, указаць яе значэнне для сучаснасці. Даследчык пастуліруе важнасць распрацоўкі сацыяльна-камунікатыўнай сутнасці фальклору вайны, а канцэптуалізацыя яго мастацкай спецыфічнасці, сувязяў з матыва-вобразнай і моўнай сферамі традыцыйнай культуры застаецца на другім плане.

Прынцыпы рэпрэзентацыі фальклорных тэкстаў і іх навуковага каментавання ў класічным выданні савецкай эпохі – акадэмічнай серыі «БНТ» былі акрэслены толькі ў агульных рысах. Пра гэта сведчыць «План-праспект шматтомнага акадэмічнага выдання беларускага фальклору ў 25 тамах», зацверджаны на Вучоным савеце ІМЭФ 28 кастрычніка 1965 г. і падпісаны загадчыкам сектара фальклору І. В. Гутаравым [6]. Палажэнні плана-праспекта, якія ўмоўна могуць быць акрэслены як метады практычнай тэксталагіі, уключалі шэраг важных пазіцый.

Захаваўшы асаблівасцей мовы інфарматара пры публікацыі твора ў навуковым зборніку трактавалася як важны аспект: «Тэксты дарэвалюцыйных і савецкіх фальклорных твораў будуць друкавацца ў адпаведнасці з сучаснай беларускай графікай і правапісам, але з захаваннем найбольш характэрных і распаўсюджаных лексічных і марфалагічных асаблівасцей мовы віднейшых народных спевакоў, казачнікаў, сказальнікаў» [6, арк. 3]. У прыватнасці, планавалася адлюстроўваць аканне і яканне, дзэканне, цэканне, цвёрдасць *p* і шыпячых зычных, канчаткі дзеясловаў, народныя формы асабовых імён, прыстаўныя галосныя ў пачатку слоў і іншае. Дакументы сведчаць, што шэраг істотных дыялектных асаблівасцей укладальнікі БНТ ігнаравалі: оканне, мяккаэрае вымаўленне, дыфтонгі, саканне і цаканне і іншае [6, арк. 3 – 4]. Такі падыход не ўлічваў вопыт тагачаснага мовазнаўства – маштабныя напрацоўкі беларускіх навукоўцаў у галіне дыялекталагіі беларускай мовы. Якраз у гэты час Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа АН БССР рэалізоўваў нацыянальную

праграму «Дыялекталагічны атлас беларускай мовы», у межах якой была прынята адзіная транскрыпцыя і іншае.

Такім чынам, вывучэнне метадаў укладання і каментавання фальклору вайны ў 1960 – 1970-я гады паказала, што пытанні практычнай тэксталагіі фальклору ў дадзены перыяд былі распрацаваны і рэалізаваны толькі часткова. Гэта абумоўлена трактоўкай фалькларыстыкі як дысцыпліны, якая вывучае «вусную літаратуру», і прыярытэтам пытанняў сацыяльна-камунікатыўнай сутнасці фальклору вайны. Такі падыход адбываўся на ўзроўні эдыцыйнай практыкі беларускай савецкай фалькларыстыкі, прыводзіў да схематызму каментарыя, уніфікацыі тэкстаў і ігнаравання іх вербальнай варыятыўнасці.

ЛІТАРАТУРА

1. Беларускі фальклор Вялікай Айчыннай вайны / рэдкал. : П. Ф. Глебка (гал. рэд.). – Мінск : Выд. АН БССР, 1961. – 617 с.
2. Гацак, В. М. Текстологическое постижение многомерности фольклора / В. М. Гацак // Современная текстология: теория и практика : сб. докладов и сообщений междунар. конф., октябрь 1996 г. – М., 1997. – С. 103 – 112.
3. Мухаринская, Л. Белорусская народная партизанская песня: 1941 – 1945 / Л. Мухаринская. – Минск : Беларусь, 1968. – 63 с.
4. Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва (БДАМЛіМ). – Ф. 457. Воп. 1. Спр. 81. – 20 арк.
5. БДАМЛіМ. – Ф. 457. Воп. 1. Справа 117. – 4 арк.
6. Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Я. Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. – Ф. 24. Воп. 1. Спр. 1074. – 11 арк.

РЕЗЮМЕ

Исследованы вопросы практической текстологии белорусского фольклора периода Великой Отечественной войны в академической науке и практике 1960 – 1970-х годов. В широком фольклористическом контексте интерпретированы ранее не опубликованные архивные материалы. Доказано, что задачи обеспечения аутентичности публикуемых текстов о войне и их научного комментария в этот период решались только в отдельных аспектах.

SUMMARY

The article explores the textual issues of Belarusian folklore of the Great Patriotic War in the 1960 – 1970's academic science and practice. Archival materials that have not been published previously are interpreted in the broad context of folklore studies. The work proves that the goals of ensuring the authenticity of published war texts and their scientific commentary have only been partially achieved in this period.